

ŠNAV CERJI IN NJIHOVO ZDRAVJE

Šnavcerji so zdrava in dolgoživa pasma. Še ne dolgo nazaj je veljalo, da je glede zdravstvenih testov smiselno preverjati le stanje kolkov pri velikih šnavcerjih, ker so velika pasma in kot taki podvrženi kolčni displaziji, toda znanost napreduje z bliskovito hitrostjo in prinaša nove možnosti za **preventivno preverjanje zdravja predvsem v luči preprečevanja bolezni, ki se dedujejo s staršev na potomce**. Čeprav so posamezna dedna obolenja pri šnavcerjih redka, se jim lahko vsaj do neke mere ognemo s preventivo, ki obsega redno kontroliranje in spremljanje nekaterih dednih bolezni.

Informacije, ki jih želimo v tem prispevku deliti z vami, so namenjene

- ⇒ vsem, ki kupujejo mladička šnavcerja, saj bodo **vzreditelja znali povprašati po pomembnih zdravstvenih testih staršev** (ti testi so precejšnje zagotovilo kasnejšega zdravja njihovega psa)
- ⇒ in predvsem lastnikom psov in psic, ki jih nameravajo pariti, da bodo lahko **odgovorno pristopili k vzreji ter čim boljše izbrali paritveno kombinacijo, ki bo dala čim boljše ter zdrave naslednike**. Vzrediteljem in lastnikom plemenjakov torej priporočamo, da svoje pse, še pred odločitvijo, ali jih bodo sploh uporabili v vzreji, tudi zdravstveno testirajo in s tem pripomorejo, da bodo naše pasme še naprej zdrave.

Dobro je tudi vedeti, da bodo te teste pričakovali tudi lastniki plemenjakov ali plemk v tujini, kadar boste želeli pariti svojo psičko / psa z njihovim šnavcerjem.

PRIPOROČENI TESTI PO PasmaH

VELIKI IN SREDNJI ŠNAVČER

Pregled oči

Pregled opravi veterinar specialist s pomočjo aparaturo in poda potrdilo, da je pes klinično prost naslednjih bolezni: PRA, HR (katarakta), RD in PHPVL/PHPV.

Najpogostejši bolezni pri šnavcerjih sta PRA in KATARAKTA.

PRA (progresivna retinalna atrofija) je degeneracija mrežnice. Poznamo več vrst PRA, so pa vse dedne. Večina obolelih psov zbolijo med 2. in 6. letom. Bolezen je neozdravljiva in vodi v slepoto. Pri Optigenu je za velike šnavcerje na voljo DNA tetiranje na eno od oblik PRA http://www.optigen.com/opt9_test_prca_pra.html, raziskave pa še potekajo, ker verjetno to ni edina oblika, za katero zbole vajo veliki šnavcerji.

KATARAKTA (siva mrena) se v zgodnji obliki (congenital hereditary cataract) lahko opazi že pri mladičkih. Nekateri vzreditelji opravijo pregled pri mladičkih, še preden zapustijo dom. Mladostna (juvenilna katarakta) pa se razvije šele po 6 mesecu pa nekje do 2. leta, lahko pa tudi kasneje. Obe omenjeni obliki sta dedni, zato je tako zelo pomembno, da redno testiramo oči psom, vsaj na dve leti do 8 leta starosti. Tudi ta bolezen lahko vodi v popolno slepoto.

Klinični pregled oči lahko opravite pri:

*Olga Bizjan Poklukar, vzrediteljica
Oktober 2018*

- ⇒ Dr.sci. Zlata Čop, dr.vet.med, Veterinarska klinika Lesce, tel. 04 53 77 100, <http://vet-lesce.si/>
- ⇒ Tadej Zemljič, dr. vet. med., dipl. ECVO, Prva-K, Klinika za male živali, Gorkičeva 6, Ljubljana, tel. 01 200 51 80, <http://www.prva-klinika.si/>

Slikanje kolkov in komolcev

Opravijo ga pooblašчени veterinarji (seznam najdete na strani KZS). Trenutni seznam je naslednji:

VETERINARSKÉ ORGANIZACIJE, KI IMAJO SKLENJENO POGODBO Z ZBORNICO O IZVAJANJU RTG SLIKANJA ZA UGOTAVLJANJE PRIROJENIH NAPAK OKOSTJA PRI PSIH						
1	KLINIKA LOKA, d.o.o.	Kidričeva 33 b,	Škofja Loka	4220	31.5.2016	
2	KLINIKA ZA MALE ŽIVALI MARIBOR, d. o. o.	Osojnikova ulica 10	Maribor	2000	31.5.2016	
3	VETERINARSTVO TRSTENJAK - ZAJC, d. o. o.	Ul. padlih borcev 23	Ljubljana	1000	31.5.2016	
4	MZ VET, d. o. o.	Pesnica pri Mariboru 21 a	Pesnica pri Mariboru	2211	31.5.2016	
5	VETERINARSKA BOLNICA PTUJ, d. o. o.	Ormoška cesta 28	Ptuj	2250	31.5.2016	
6	VP SLOVENI GRADEC, d. o. o.	Celjska cesta 126	Slovenj Gradec	2380	31.5.2016	
7	VETERINARSKA BOLNICA VIPAVA, d. o. o.	Gradiška cesta 10	Vipava	5271	31.5.2016	
8	ZVC LIPEJ - ŠERBEC, d. o. o.	Ulica 11. novembra 43 a	Leskovec pri Krškem	8273	31.5.2016	
9	VETERINARSKA KLINIKA LESCE, d. o. o.	Alpska cesta 49	Lesce	4248	31.5.2016	
10	BUTINAR, d. o. o., BOLNICA ZA ŽIVALI POSTOJNA	Cesta v Staro vas 20	Postojna	6230	31.5.2016	
11	VETERINARSKA BOLNICA BREŽICE, d. o. o.	Prešernova cesta 17 a	Brežice	8250	31.5.2016	
12	PRVA-K, klinika za male živali, d. o. o.	Gorkičeva 6	Ljubljana	1000	31.5.2016	
13	VETERINARSKI CENTER MIKLAVŽIN, d. o. o.	Lakotence 7 a	Ljubljana	1000	1.6.2016	
14	MOJ VET, Klinika za male živali, d. o. o.	Celovška 258	Ljubljana	1000	2.6.2016	
15	DODIČ, d. o. o., VETERINARSKA AMBULANTA HRPELJE	Dragomirja Benčiča Brkina 9	Kozina, Hrpelje	6240	6.6.2016	
16	VETERINARSKA FAKULTETA	Gerbičeva ul. 60	Ljubljana	1000	7.6.2016	
17	VETERINARSKA BOLNICA SLOVENSKA BISTRICA	Trgovska ulica 1	Slovenska Bistrica	2310	8.6.2016	
18	ZVITOREPKA	Trnoveljska cesta 2	Celje	3000	16.8.2017	
19	VETERINA GORICA	Pri hrastu 18	Nova Gorica	5000	10.8.2017	

O stanju kolkov (HD) ter komolcev (ED) pooblaščena komisija, ki stanje oceni, izda pisno mnenje ter oceno, ki velja doživljenjsko.

Olga Bizjan Poklukar, vzrediteljica
Oktober 2018

Povečano srce (DCM - dilatativna kardiomiopatija)

Gre za bolezen srčne mišice, ki se kaže v povečanem srcu. Srce ne deluje več pravilno in vodi v srčno popuščanje.

DCM lahko diagnosticiramo z ultrazvočnim pregledom srca, zato je priporočljivo narediti ta pregled in se ravnati skladno z navodili veterinarja, specialista kardiologije. UZ srca lahko naredite na Kliniki za male živali (KMŽ), ki deluje v okviru Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani, Cesta v Mestni log 47, 1000 Ljubljana, Slovenija, tel. 01 4779 277, www.kmz.si. Pregled pokaže vidne spremembe v strukturi srca, še preden pes zboli. Sama bolezen močno vpliva na kvaliteto življenja in vpliva na prezgodnjo smrt.

Mogoče je narediti tudi genski test, s katerim se ugotovi

- ⇒ ali je pes *normalen* (brez mutiranega gena, odgovornega za razvoj DCM),
- ⇒ ali je *prenašalec*, ker je bil pri njem/njej ugotovljen mutiran gen, pes/psica pa je zdrav/a in se lahko pari samo z *normalnim* (s tem se prepreči možnost, da bi potomci oboleli za DCM),
- ⇒ ali je *okužen*, ker sta bila pri njem ugotovljeni 2 mutirani kopiji gena, ki je odgovoren za razvoj DCM in je v nevarnosti za razvoj kliničnih simptomov DCM, običajno pri približno 10 mesecih do 2 oz. 2,5 let. Ko se pojavijo klinični znaki, najbolj prizadeti psi ne preživijo zelo dolgo.

Teste zaenkrat dela zelo omejeno število laboratorijev v svetu. Naročilo testa in vse o njem najdete na Orthopedic Foundation for Animals, <https://www.ofa.org/diseases/dna-tested-diseases/dilated-cardiomyopathy>.

PRITLIKAVI ŠNAVCI

Pregled oči

Pregled opravi veterinar specialist s pomočjo aparaturo in poda potrdilo, da je pes klinično prost naslednjih bolezni: PRA, HR (katarakta), RD in PHPVL/PHPV.

Najpogostejši bolezni pri šnavcih sta PRA in KATARAKTA

PRA (progresivna retinalna atrofija) je degeneracija mrežnice. Gre za degeneracijo mrežnice. Poznamo več vrst PRA, so pa vse dedne, večina psov zbolijo med 2. in 6. letom. Bolezen je neozdravljiva in vedno vodi v slepoto.

Ameriški laboratorij Optigen že vrsto let raziskuje to bolezen. Dobra novica je, da imamo sedaj na voljo za pritlikave šnavce genski test PRA – B. Test je še precej "mlad", kljub temu se veliko evropskih vzrediteljev, ki jim ni vseeno za pasmo, odloča za testiranje. Prva testiranja so pokazala zaskrbljujoče visoko število psov prenašalcev, zato je potrebno biti pri paritvenih kombinacijah še toliko bolj pazljiv. Cilj DNA testiranja ni, da izločamo pse iz vzreje, temveč, da najdemo primerne kombinacije, da mladiči ne zbolijo in tako še vedno zagotavljamo genetsko raznolikost znotraj pasme. Moram pa poudariti, da je to samo ena od oblik PRA, hkrati pa najbolj razširjena. Vsaj eden od staršev mora biti »clear«, če hočemo, da mladički ne bodo zboleli za PRA-B.

Več si lahko preberete: https://www.optigen.com/opt9_typeb_test.html.

KATARAKTA (siva mrena) se v zgodnji obliki (congenital hereditary cataract) lahko opazi že pri mladičkih. Nekateri vzreditelji opravijo pregled pri mladičkih, še preden zapustijo dom. Mladostna (juvenilna katarakta) pa se razvije šele po 6 mesecu pa nekje do 2 leta, lahko pa tudi kasneje. Obe omenjeni obliki sta dedni. Zato je tako zelo pomembno, da

redno testiramo oči psom, vsaj na dve leti do 8 leta starosti. Tudi ta bolezen lahko vodi v popolno slepoto.

Klinični pregled oči lahko opravite pri:

- ⇒ Dr.sci. Zlata Čop, dr.vet.med, Veterinarska klinika Lesce, tel. 04 53 77 100, <http://vet-lesce.si/>
- ⇒ Tadej Zemljič, dr. vet. med., dipl. ECVO, Prva-K, Klinika za male živali, Gorkičeva 6, Ljubljana, tel. 01 200 51 80, <http://www.prva-klinika.si/>

O pregledu oči se izda potrdilo, ki velja 2 leti, po nekaterih državah pa ga je že potrebno obnavljati vsako leto.

Pregled pogačic

Izpah pogačice (Patella Luxation) je pogosta dedna bolezen pritlikavih pasem. Lahko se kaže kot nenadno poskakovanje po 3 tačkah, pogosto tudi "kavbojska hoja" zadnjih nog. Ko se kolenski sklep giba, pogačica čvrsto drsi gor in dol po svojem žlebu. Kadar pa med drsenjem preskoči na eno ali drugo stran kolenskega sklepa, govorimo o izpahu. Tačka se med izpahom »zatakne« in pes lahko sam z dovolj veliko silo med hojo povrne izpahnjeno pogačico nazaj na pravo mesto.

Pregled opravite lahko pri dr. Zlati Čop ali dr. Tadeju Zemljiču skupaj s pregledom oči. Dobite tudi pisno potrdilo, ki velja doživljenjsko.

MAC (Mycobacterium Avium Complex)

Gre za redko in smrtno okvaro imunskega sistema, ki ima za posledico sistemsko okužbo pri prizadetih psih. Ta bolezen je bila najprej opažena v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in se je pojavila v določeni liniji pritlikavih šnavcerjev, tako v Evropi kot Ameriki. Večina odgovornih vzrediteljev testira pse, zato je primerov vedno manj. Na voljo je genski test:

<http://www.vet.upenn.edu/research/academic-departments/clinical-sciences-advanced-medicine/research-labs-centers/penngen>

<https://www.genomia.cz/en/test/mac>

Myotonia Congenita

Myotonia congenita (dedna miotonična distrofija) je prirojena dedna bolezen, za katero je značilna zakasnela sprostitvev skeletnih mišic.

Pri psih s to boleznijo se pojavljajo sledeči klinični znaki: izjemno povečana rast mišic (mišična hipertrofija), neboleči mišični krči, po povečani fizični aktivnosti se pojavi kolaps, tako imenovano "bunny-hop" gibanje, glasno dihanje, težave pri dihanju, težave z glasom (nenormalno lajanje)...

Genski test za to bolezen lahko opravite tudi v Sloveniji.

https://www.eurovetgene.com/sl/sl/seznam-testov?_type=1